26ՆԱՐ. ՍԷՆԷ Ն. 4789 1910 ՅՈՒԼԻՍ 10/23 ՀՈՒՄԱ ԻՐԹԷՍԻ 10 ԹԷՄՈՒԶ 1326)(16 ՐԷՃԷՊ 1328

30 ԲԱՐՍ.

ՄԷՋՄՈՒԱԻ ԱԽՊԱՐ

ԲԱՐՍ. 30

DIRECTION DU JOURNAL
MEDJMOUA-I-AHBAR
65, Grand'rue de Péra, Taxim, 65

ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ ԳԻՆԸ ԱՐՏԱՔԻՆ
Սէճէլիի 6 ամիս
Իսթանպոլ իլչին Ղրուշ 60 35
Թաշրա իլչին » 85 45
Մէմալիքի էնէնպիյէ իլչին Ֆրանկ 20 10

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅ ՀՈՒՄԱ ԻՐԹԷՍԻ
ԿԻՒՆԼԷՐԻ ՆԷՐ ՕԼՈՒՆՈՒՐ
Իլանաք իլչին այրընա բազարլըգ :

مجموعهٔ اخبار
بك اوغلی تقسیم جاده‌سی نومرو ٦٥

Կ-ԲԱԹՐԻԿԻՄԻԶԻՆ ՆՈՒԹԳԸ

ԿԷ

ՁԷՄԱԹԸՆ ՄԷՍԼԷՔԻ

Գ.

Մէզքիւր նուիրգին պու կիւնէ գատար նէյր օլունմամասընտան տօլայը միւնտէրիճաթընա էյիճէ վագքի օլամամազլըզը-մըզ, պիրի պու պապտէ տահա զիեատէ պէհանը էֆքեար վէ միւթալէաթտան մէն իմմէքտէ տիր։ Շու գատար քի չիմտիյէ տէկին եազըգլարըմըզ, Երեսի, ժողովըմըզըն սօն իճթիմաընտա օգունմըշ օլան օ մուֆասսալ նուիրգին խաթրըմըզտա գալան պազը էսասի ֆըգրալարը իւզերինէ միւպէյնի պուլունմըշ տըր։ Իշպու նուիրգտա, զանն իտէրսէք, իտարէի մէրքէզիյէ իլէ թաշրա մէրիասալըգլարը արասընտաքի միւնասէպաթը գավիւշտիրիլմէսինէ չալըշըլաճաղընտան տախի պահս օլունմըշ տըր։ Սօն սէնէլէր զարֆընտա պու միւնասէպաթ խայլի կէվշէմիշ տիր, վէ պազը սըրալարտա հէյան հիչ գալմամըշ օլտուղը գապիը ինքնար աէյիլ տիր. պու իսէ, Կ-Բաթրիգլիք նուֆուզ ու թէէսսիրինի զայիլ տէմէեէլիմ, բէք չօգ ազալմասընա սէպէպ օլմուշ տըր։ Անճագ պիզ պու վազբայը, Եպիսկոպոսլարըմըզը սուի նիյէթինէ համլ իտէմէյիզ. հաթթա պէօյլէ եաբմագտա, եանի տօղրուտան ուղրու էրմէնի-գաթօլիք Կ-Բաթրիգլիկինին մէրքէզը իտարէսիյլէ մուխապէրէ իմմէեէրէք, տիկէր վասրթալարա միւրաճաատա իմմէլէրինտէ քէնտիլէրինի հազզը պուլուրուզ. չիւնքի քէնտիսինի իտարէ իտէմէէն մէրքէզ՝ մէրիասալըգլարը նա՞սըլ իտարէ իտէպիլիր իսի, վէ էկէր մէրիասալըգլար՝ իլչէրինին թէսվիյէսինի մէրքէզտէն պէքլէյիպ տուրսալար իսի, օ իլչէր պիւսպիւթիւն սիրիւնճէմտէ գալմըշ օլմազ մը իսի։ Լաքին պիր քէրրէ մէրքէզը իտարէ՝ չարխընը տիւզէլթիր վէ ճէրէեանը ժուամէլաթը թէէմին իյէր իսէ, արթըգ տիկէր վասրթալարըն, վասրթաի մուխապէրաթ վէ մուամէլաթ իմթիխազ իտիմէսի խէթա օլաճաղընը, Կ-Բաթրիգլիկին թէէսսիր վէ նուֆուզընը գըրմագ տիմէք օլաճաղընը պէհանէ թէրէտտիւտ իմմէյիզ. պինապէրին կէրէք մէրքէզճէ, կէրէք թաշրալարճա Կ-Բաթրիգլիկին իտարէսի պիր հալը էմնիյէթպախշ գօնուլճաղը գավիէն մէմուլ իտուկինտէն, մէրքէզ իլէ շիւպէլէրի պէյնինտէ պիր գավի բապրթա վէ մուամէլաթ չըզբը թէէսսիս իտիլէպիլէճէկինէ պէքլէեէպիլիրիզ։

Պիր տէ, մէրիասալըգլարը մէրքէզ իլէ միւնասէպաթ վէ իրթիպաթը սիւշիւնիւլտիւկիւ գատար մահէլլէրի էհալիսի իլէ քէնտի արալարընտաքի միւնասէպաթը թանթը ինթիզամ ալընմասը, վէ պունա խալէլ կէթիրիլմէմէսի եօլունտա թէտապիրի մախսուսէ իմթիխազ իտիլմէսի, վէ շաեէա խալէլ կէթիրիլտիկինտէ, իտիլէն շիքեաեաթը ճիտտէն նա՝զարը սիզգաթա ալընմասը, վէ էհալինին շիքեայէթլէրի հագգը օլտուղը թագտիրտէ, Միլլէթին վէ Քիլիսէնին մուհաֆազասի չէրէֆ ու իթիպարը, ատալէթ վէ հագգանիյէթին իլթիզամը իչին, օ շիքեայէթլէրէ գաթիլէն նիհաեէթ վէրմէք իւզրէ իճապ իտէն էն մուէքսիր թէտապիրին իմթիխազընտա թէրլիտիւա իտիլմէմէսի՝ հիւսնի իտարէնին ինթիզամընը թէէմին իտէճէք պայլըճա վասրթալարտան տը։

Շուրաճըգտա, ռիւթպ. Կ-Բաթրիկիմիզ էֆ. հազրէթլէրինին վէ միւհթէրէմ Եպիսկոպոսլարըմըզընն միւսաատէլէրինէ բաղմն պէհան իտէրիզ քի, պիզէ պու սաթրլարը եազմաեա սէպէպիյէթ վէրէն՝ թաշրալարտա պազը մէրիասալարըմըզ իլէ ճէմաաթըմըզ արասընտա զուհուրա կէլէն ինթիլաֆ, մուսպաեէնէթը էֆքեար, վէ օրալարտան ալտըզըմըզ չիքեայէթ խապերլէրի տիր։ Պու չիքեաեէթլէր՝ իլանը մէյրուսիյէթտէն պէրի արթմըշ տըր. չիւնքի էհալի, աէվրը սապըգտա հէր նէ օլուրսա օլսուն սէսինի չըզարամատըզը հալտէ, պու կիւն օ ճէսարէթի հայիզ պուլունուեօր, վէ սէսինի հէր թարաֆա եէթիշտիրէպիլիեօր։

Պիզ, պիր ավուճ գատար ճէմաաթըն իտարէսինտէ նէյտէն միւշքիլաթ չէքիլէճէկինի, վէ հէր թարաֆ, քէնտի հուզուզ վէ վազիֆէլէրինի թէմամէն իճրա իմթիքէրի հալտէ, նէ՞տէն պիր թագըմ տէպի-գօտուլարա մահէլլ վէրիլէճէկինի անլաեամաեօրըզ։ Պու հալի եալընըզ չունա աթֆ իտիեօրըզ քի, թաշրալարտա, պիր սիեագտա, մէրիասալար իլէ ճէմաաթ պէյնինտէ պիր նիզամսիզլըգ պուլընմամասը՝ իտարէնին ինթիզամընա մանի օլտըրընտան, շու եա պու մէսէլէ սըրասընտա, պիրի եաբուտ տիկէրի թարաֆընտան հուզուզ վէ վէզայիֆ խարիճինէ չըգըրըեօր, վէ պունտան պիր թագըմ շայեանը թէէսսիֆ նէթիճէլէր, վէ եար ու աղեարա գարչը չիրքին թէչէպպիսըլէր, հարէքէթլեր վուգուա կէլիեօր։ Պինաէն ալէյհ մէրքէզը իտարէնին նիզամսիզլըգ էսասիոի ահքամը իւզերինտէ միւէսսէս օլարագ, պիր քէրրէ թաշրալարճա տա տախիլի իտարէլէրի իչին վէ մէրիասալար իլէ ճէմաաթըն հուզուզ ու վէզայիֆինի թահսիա իտէր սուրէթտէ պիր նիզամսիզ եաբըլըր իսէ, հիչ օլմազսա էսասէն շիքեայթըն էօնիւ ալընմըշ օլուր, վէ շիքեայէթէ սէպէպիյէթ վէրիլսէ պիլէ, մէրքէզը իտարէճէ պունըն տէֆի գօլայլաշմըշ պուլունուր։

Կ-Բաթրիգ էֆ-նին նուիրգընտա, նէ գատար խաթրըլաեօր իսէք, միւէսսիսաթը միլլիյէթիզէն տախի պահս օլընարագ, պունլարըն իսլահը վէ թէրաքգըսը, եէթիմլէրին վէ ֆուգարա չօճուգլարըն գայրըլմասը, հէր թարաֆտա մէքթէպլէր վէ սահիր միւէսսիսաթը խայրիյէ թէէսսիսի լիւզումը հիսս ինթիրիմիշ, պիր խայլի վատլար, արզուլար տէրմիեան օլընմըշ, ֆաղաթ այնի վագըթտա պունլար իչին գուվվէյի մատիէյէ օլան ինթիեաճըն տա ըէք չէտիա օլտըղը անլաթըլմըշ, հաթթա պունըն իչին պիւթիւն էֆրատը միլէթի տախիլ իմմէք իւզրէ, Կ-Բաթրիգ էֆ., իեանէյի միլլիյէ ճէմի իչին պիր ճէմիյէթի խայրիէ թէչքիլի, ճիւմլէի թասավվուրլարընտան օլտըղընը տէրմիեան իյլէմիշ տիր։— Իշթէ պունտա տըր քի, պիզիմ իչին էն պէօյիւք միւշքիլաթ պայլամագտա տըր։

ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

(1788 թիւէն չարունակութիւն)

Կաթողիկէ Տիեզերական եկեղեցւոյն լայնատարած պարտիզին ածիւններուն մէջ մենք ալ ունինք մեր բնորոշ բուրմունքն, մենք ալ մէկ զարդն կը կազմենք նոյն պարտիզին մեր ցեղային յատկանշովն որ անխախտ ու անաղարտ պահելու համար մեզ ոգեշունչ Բահանայապետը իր ծիսական կոնդակաւն, որուն ամուր փառած ենք սրտագին։ Սակայն մենք չատ պարագաներու տակ կ'ընդվզենք այդ կոնդակին տրամադրութիւններէն, որոնք մեր բոլոր օրէնքներու հիմնաքարերն են ըստ մեզ։ Տեսած եմ եկեղեցիներ, նոյն իսկ թաղականութեամբ կառավարուող եկեղեցիներ, ուր տարին հազիւ 4—5 անգամ ըստ հայկական ծէսի արարողութիւններ կը կատարուին, ժամերգութիւն կը զուրցուի, մինչ նորամուտ բոլոր արարողութիւններն, բարեպաշտական պաշտօններն անյապաղ կը կատարուին առանց անգամ մը բացառելու, մէկզի թողուած ազգայնական բնորոշ արարողութիւններ. չեմ գիտեր ի՞նչ ներքին մղում մը կը զգանք նորամուտ և կամ լատինական ազդեցութեան տակ, կերպով մը ըռնի մացուած արարողութիւններէ։ Եթէ մէկուն հանդէպ սէր, գուրգուրանք կայ գործադրելու, ինչո՞ւ զլացում միւսին, որ ազգայնական է և ցեղային։

Գաղտնիք մըն է այս, զոր չկրցայ իմանալ. բայց աւելի զարմանալին կայ որ կը պատկերացնէ մեր ներքին եկեղեցական անկազմակերպարան վիճակը։

Յարգելով նորամուտ արարողութեան ջերմեռանդութեան վրայ ի գործ դրած ազդեցութիւնն, պէտք չէ ուրանալ Հայ եկեղեցական արարողութեանց վեհութիւնը. նորամուտ արարողութեանց հանդէպ ունեցած վերաբերումնիս, ինչո՞ւ կը պակսի առհասարակին հանդէպ։ Գոնէ նորամուտ արարողութիւնները միաձեւ և միաօրինակ կատարէինք, ինչ և իցէ. ամէն եկեղեցի ուրոյն կերպ մ'ընդգրկած է և այդ ձեւով է որ կը կատարէ իւր արարողութիւնը։ Այս տարի պատահմամբ Ս. Աստուածածնայ եկեղեցին գտնուեցայ Մայիսի աղօթքին և մեծ զարմացմամբ տեսայ թէ՝ դեռ թուրքերէն լեղուաւ կը կատարուի հոն։ Ինքզինքս յիսուն տարի առաջ կարծեցի, և սրտնեղած դուրս ելայ. բացատրութեան համար մօտեցայ բարեկամ վարդապետի մը, որ իր կարգին աւելցուց թէ՝ Իզմիր յունարէն և Հալէպ արաբերէն կը կատարուի դեռ Մայիսի աղօթքը։

Ահա ներքին միօրինակութիւն?, իբր թէ ան արաբ կամ յոյն եկեղեցի մ'ըլլար. այս ալ մենք զմեզ չզիտանալնուս արդիւնքն է, մենք մեր վիճակին, պաշտօնին մասին լիովին գիտակցութիւն չունինք. այսպիսի դարու մէջ մարդս կ'այսպանեն, մանաւանդ այնպիսի ժամանակ մը ուր ազգայնական ոգին ամէն ատենէ աւելի ուժով ու ամուր է։ Ցաւալի է այսպիսի զարտուղութեանց հանդէպ անտարբեր մնալն։

Բայց միաձեւ ալ չեն անօնք. Ոսկեբերան ինչ կարգաւ որ կը կատարէ Մայիսի աղօթքը, Վիեննացիներու մատուռը նոյն կարգաւ չի կատարեր, և հաւանաբար ուրիշ տեղ ալ այլապէս կը կատարուի, նոյնն նաեւ Նոյեմեաններու և Գարաբեթուրաներու համար։ Կամ պէտք է մերժենք այս ամէնքն և կամ ընդունիլ միաձեւ։

*** Տոմարներու խնդիրն, իր մէջ կրօնական հանգամանք մը չունենալով, այլ ընդհակառակն զուտ քաղաքացիական հանգամանքով, մեր ընդհանուր վերակազմութեան դէմ մեծ դժուարութիւն մը չի հաներ թէեւ, բայց փափաքելի է որ այն ալ իր պատշաճ ձեւովն լուծուէր։

Այս ալ յուսալի է որ քայլ առ քայլ լուծուի, վասն զի ահա կառավարութիւնը ընդունեց եւրոպական ժամերու գործադրութիւնը իւր պաշտօնատուններու մէջ, և յուսալի է օր մըն ալ տոմարներն փոխել ինքնաբերաբար։ Մենք պէտք մը չունինք կանխելու ուրիշները։

*** Բայց գոնէ արտաքին երեւոյթները փրկել ջանանք մեր վերակազմութեան գործին մէջ։ Գամհլավիի խնդիրն, մեր ներքնապէս կազմալուծուած ըլլալուն ակներեւ նշանն է։ Միեւնոյն ազգին, միեւնոյն կրօնքին պաշտօնատարներն այլազան գլխարկներ և վերարկու կրել՝ գոնէ Արեւելքի մէջ սեռնուած բան չէր, բայց դժբաղդաբար մեր մէջ զոյութիւն օնի։ Ամենէն աւելի կրկին Մխիթարեաններն են որ լատինական գլխարկ կրելու ջերմ կուսակից են. իրենց գործովն իսկ կը հաստատեն այս պարագան։ Եկեղեցական միաձեւ տարազն որչափ որ կը կարծենք ատիպողական ըլլալու հանգամանք մ'ունի, մանաւանդ Արեւելքի բարքերուն մէջ։ Այս զանցառութեան պատճառը չեմ կրցած իմանալ, մանաւանդ իմ կարծիքովս ես զիրենք հակասական կը գտնեմ իրենց դատողութեանց մէջ իսկ։ Երկուքն ալ վարժարան ունին, երկուքն ալ աշակերտաց համազգեստ կը հագցնեն իբր իրենց վարժարանի աշակերտն ըլլալու արտաքին յատկանիշ, բայց զարմանալին հոն է որ իրենք իբր Հայ-Կաթոլիկ չեն ընդունիր գործածել անոր բնորոշ տարազն։ Հակասութիւն իրենց գործելու և խորհելու եղանակին մէջ։ Վիեննա և Վենետիկ ինչ որ կ'ուզեն կրեն, մեզի ի՞նչ փոյթ, բայց գոնէ ըմբռնելու են թէ՝ Արեւելքի մէջ կ'ապրին որուն բարքերն չհամապատասխաներ Արեւմտեան սովորութեանց. թէեւ պարտաճանաչութիւնն կը պահանջէ հոն իսկ կրել իրենց ընիկ տարազն։

Ասով հանդերձ կարելի չէ ուրանալ գամհլավիի անպատեհութիւններն ալ որոնք ամէն քահանայի գլխուն եկած են, երբեմն այնքան տարօրինակ որ մարդս ինքնաբերաբար կը մղուի փոխելու այդ որ անհրաժեշտ է։ Ժամանակ մը լսեցինք թէ կարգ մը վարդապետներ հանրագիր մը պատրաստած են Ամէն. Հոգեւոր Տիրոջ մատուցանելու. չենք գիտեր թէ այդ գործն ի՞նչ ջուրի վրայ է։ Բայց ամէն պարագայի մէջ հարկ անհրաժեշտ է փոխել այդ թիւը, և զայն գործածել մի միայն եկեղեցիներու մէջ իբր արեւելեան հնագոյն ձեւ։

Թ. Կ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

ՊԻԼԷՃԻՔՏԷ ՖԱՆՖԱՐ

(4768 Ն. տան տէվամ վէ խիթամ)

Մայիս 27 սապտը. Անժեղիւս չանը չալընըհոր։

Էրմէնիէ, լաթինճէ եէկտիկէրինի միւթէազըպ իւչ թիւ Պատարագ սէօյլէնտի. Զայնաւոր Պատարագ ալաֆ. սաաթ 12տէ պաշլանանճաղը իլան իտիլմիշ իտի։ Վազբթ կէլտի. ֆանֆար չալանճագ՝ չօճուգլար պիր տուա իտիպ հազըրլանմագ իւզրէ իքէն, պահարանա կէչիլէճէք թախթա քէօբրիւ պիրտէն պիրէ եըգըլը, լաքին պէօյիւք պիր սագաթլըգ օլմասը՝ տուալարընըն գապուշ օրընըզընա իսպաթ իտի. պէլա սավուշմուշ իտի. չէյթան քէօբրիւսիւ եըգըլը. նազար ատյտի տէյնէրէ չէյթան տախի կիւլիւմսէտի։

Զօճուգլար պիր աղ բահաթ թիթիքտէն սոնրա 12յի չարեէք կէչէրէք Խորհուրդ խորին պաշլաը։ Սարկաւագըգ վաղիֆէսի արթըգ պանա տիւշէր իտի. Առաջնորդարան գարուսընտան չըգըլաճաղը էնտատ, ֆանֆար պաշլաը, էհալի սիւքիւն հալտէ տինլէմէքտէ իտի։ Թէքմիլ Պատարագ էնտասընտա մինասիպ զէմանլէրտէ բուհանի հավալար չալընը։

Քիլիսէմիզ, միալի կէօրիւնմէմիշ իլտիհամլէ տօլու օլմասըյա պէրապէր, ասլա չամաթա, դարդաշարլըգ զուհուրա կէլմէտի։ Իլք Հաղորդութիւն ալաճագլար իլէ պէրապէր Զատիկ Սրբութիւնը ալաճագ մէքթէպլէրիմիզին զիւքիւր վէ իւնաս չօճուգլարը սաֆ սաֆ խորանա կէլտիլէր, վէ հիւանը ինթիզամէ, բարլագ սուրէթտէ Սրբութիւն ալտըլար։ Իլք Հաղորդութիւն ալանլարըն էլլէրինտէ միւզէյեէն մումլար վար իտի, գըզլար պէեազ կիյնմիշ, պաշլարընտա չիչէք գուրօնալար գօնմըշ իտի։

Պատարագըն խիթամընտա, ֆանֆար իլէ Առաջնորդարանա չըգըլը, վէ օրատա իլք Հաղորդութիւն ալանլարա չէքէր, միտալ վէ պատկերէր թէվզիր իտիլտի։ Պուլունան ճէմաաթա տա իքրամլար օլընը։

Պիլէճիքտէ պէօյէ զիյնէթին միալի կէօրիւնմէմիշ օլաբզընը պիր գաչ տէֆա իշլիթտիմ։ Էրմէնի-գաթօլիք ճէմաաթըմըզ մաղրուր իտի։ Քիլիսէմիզէ ասլա աեագ պասմամըշ օլան միլէթտաշլարըմըզ՝ օ կիւն քիլիսէմիզէ կէլմիշ իտիլէր։ Մէմնու. նէյն մուֆարագաթ իթտիլէր։

Մուզիգիյնաս չօճուգլար Պիլէճիյի կէզմէք հավվէսինտէ օլուպ, սէրպէսթ վազբթ պուլտուլար Քէօչկիւ վէ Խամ. սու տէյիրմէնինի կէօրմէյէ, վէ Պիլէճիյին սէյրանկահ մէնզարէլէրինտէն կէօզլէրինէ բէսէնտիտէ պիր եայլըմ վէրտիլէր։

Պիզ տէ պիր աղ բահաթ իտիպ, էօյլէ թասմընա խասուէթէն Պանզը Օսմանինին իքինճի տիրէքթօրը Մ. Պրաչիօթթի, Թիլքեան Մ. Բիլը վէ Սարբեան Մ. Արմենակ էֆէնտիլէր վէ հարիր միւֆէթթիշի Մ. Բարսեղ Թօփուզեան տավէթլի իտիլէր։ Սուֆրատա ֆրանսըզճա թէքէլլիւմ օլունտու, իտարէի ադտահլար վէ ալգըշլար իլէ թասմ վազթը թէմամ օլտու։

Միւսաֆիրլէրիմիզ, քէնտիլէրինի միւթէսարրըֆ պէյէ թագտիմ իթմէմիզի արզու իտիպ, եվվէլճէ՝ օլընան միւսատէ իւզէրինէ հիւքիւմէթ տարէքսինէ, տէքօյա Էրմէնի մէքթէպինէ վէ Թիլքեան խանէսինէ միւզիգա իլէ կիտիլիպ, մօրսօլար չալընը. պատէհու հիւքիւմէթ տարէքսի հէվալիսինտէ միւթէսարրըֆ Հիքմէթ պէյէ թագտիմ իտիլտի, վէ միւլքիյէ մէմուրլարընտան պաղըլարը, ժանտարմա, գոմիսէր վէ զապիթլէր վէ ճէմիյէթը վաֆիրէ հաղըր օլարզը հալտէ պիր մօրսօ չալընտրգտան սոնրա, Բէր Անտրիոլ Պէսսէ ֆըրանսըզճա պիր նութգ իրատ իլէ, էսկիյէհիր մէքթէպինին զիեարէթինէ նիմ ըէսոմի գապուլիյէթ վազը օլարզը վէ Օսմանլը Բանիչնէարընընը մէրքէզը պիտայէթինի զիեարէթ թիթիքլէրինտէ, օրասընը Հիքմէթ պէյ կիպի միւգթէտիր, միւնէվվէր իւլ էֆքեար պիր զաթըն էլինտէ կէօրտիւքլերի իչին պէեանը թէչէքքիւր իյլէտի։ Մէմուրլին վէ ճէմաաթըն խահիշլէրինի նազարը տիգգաթա ալարագ, մէքթէպ վէ մէմլէքէթինին թերագդը վէ մամուրիյէթինի թէմէննի իթտի։

Միւթէսարրըֆ պէյ՝ ֆրանսըզճա ճէվապլա, թէվէճճիւհլէրինտէն տօլայը թէչէքքիւր, վէ թիւրքճէ լիսան իլէ տէ ճէմիյէթի թերագդըյա թէչվիգ իյլէտի։ Նութգլարըն խիթամընտա եինէ պաղը մօրսօլար չալընը, վէ տէքօտա չուրուպ իքրամըյա թալթիֆ իտիլտի։ Էրմէնի մէքթէպինին քիւշաաը տախի պանտա մուզիգա իլէ պաշլանմըշ օլտու. օրատա Բէր Ա. Պէսսէ, մէքթէպ քիւշաընը թէպրիք ըմնընտա աթիտէքի սէօզլէրի ֆրանսըզճա սէօյլէտի, վէ Գերյ. Գ. Ծ. Վրդ. թարաֆընտան թէրճէմէ օլունտու.

«Ֆրանսա մէչահիրլինտէն պիրիսինին չու սէօզիւ իլէ մէքթէպինիզին քիւշաընը թէպրիք իտէրիմ. եանի «Պիր մէքթէպ աչմագ՝ օն հապսխանէ գաբամագ տըր։» Օ Ֆրանսըզ պու սէօզիւ հէր նէ մանէատա սէօյլէմիշ օլուրսա օլսուն, պու պիր հազըգաթ տըր քի, մէքթէպ իչինտէ թերպիյէ վէ Ալլահ գօրգուսը թալիմ իտիլմէքլէ հապսխանէլէր գաբուլարընը գաբաթմագ օլապիլիր։ Իչպու մէքթէպին իչինտէ, բահիպ էֆէնտիյի, (հազըր պուլունան Տէր-Թորոսը կէօսթէրէրէք) կէօրմէքլէ, էմինիմ քի պու մէքթէպին իչինտէ Միւսաֆէթուլլահ թալիմ իտիլճէճք տիր. սիզէ պու զայրէթինիզտէ մուվաֆագըյէթ թէմէննի իտէրիմ։»

Թազտիմ օլընան իքրամլարտան մէմնունէն նուշ իտիպ այրըլտըգ։ Հէր հանկը թարաֆա կիթսէք, սօգագլար խընճա. խընճ էհալի իլէ տօլու իտի։

Թրէնը վագթը եազընը վէ եէսի արապա իլէ պիր լանտօ հազըր օլուպ, մուզիգա ալէթլէրիյլէ թալէպէ, ֆրէբլեր վէ բահիպլեր եէրլէշիլէր. լանտօտա Գերյ. Գ. Ծ. Վ. իլէ Բէր Պէսսէ վէ պէն (Հ. Կիւրեղ) պուլունուեօր իտիք։ Պիլէճիկին էն զիեատէ սիլքէչա մէնզարէսի չօսէ եօլընտան կէօրիւլիւր իտի. Մարտ 31 վագբասընտա միւհթէրէգ օլան Բիւչտի մէքթէպ տախի եօլումուզըն իւսթիւնտէ օլուպ, ֆիքրիմիզտէ պաղը խաթրէրէր թէվլիա իյլէտի։

Հսթասիօնտա վուգու պուլան սօն կլէտալար էնտասընտա հարիր մրուֆէթթիլի Թօփուզեան էֆ. տախի պուլունուեօր իտի։ Էլվէտա բէսմի զայէթ սամիմի նիւմանշլէր իլէ օլտու։ Թրէնը մախսուսլարը սաիր թրէնլէրէ բապթ օլունտը. իշարէթլէր վէրիլտի, վէ թրէնլէրին հարէքէթի իլէ պէրապէր սօն սէլամլար վէ պանտա մուզիգանընն խօշ ահէնկլէրի իչինտէ, թրէն վէ թալէպէնին ճիւմլէսի աղաճլար արասընտան սիւմանլար պրագարագ ուչտըլար։

Գերյ. Ծ. Վ. իլէ Պիլէճիյէ ավտէթիմիզ լանտօ իլէ օլուպ, միւսաֆիրլէրիմիզի մէմնուն իթտիկիմիզ իչին բէք սէվինճլի իտիք։ Բէզա պէօյէ միւսաֆիրլէրլէ Պիլէճիք էհալիսինի ուանտըրմաղա սէպէպ օլարզըմըզտան տօլայը մէմնուն իտիք։

Հէր նէ զաման Պիլէճիքլիլեր տէ՝ սաիր մէմլէքէթլէր կիպի, պէլքի չօղլարընտան տահա զիեատէ մէնֆաաթլարընը պիլիր իսէլեր տէ, պէտալաթլըգլարընտան մը տիմէլի, պիլմէյիզ, եախօտ խաթթը հարէքէթլէրինին եանլըշլըզընտան մը տըր քի, մագսէտլէրինէ մուվաֆագ օլմաեօրլար։ Պրագալըմ Էրմէնի միլէթտաշլարըմըզը քի, Մատուռական-Թաքուշական ֆըրգալարընա այրըլըպ, միլէթին զուվէյի մանէվիյէ վէ մատիյէսինի գըրմագ, վէ Պիլէճիքտէ պիր տէ Անկլիգան-Բրօթէսթան քիլիսէսի իճատ իթմէքտէն մատտա պաշգա մագսէտ խըզմէթ իտիլմէեօր, պիզիմ Էրմէնի-գաթօլիքլէր տախի, չէնտ սէնէլէրտէն պէրու Ազարեան մէքթէպինատէն տէ մահրում գալըպ, միլէթին չէրէֆ վէ հայսիյէթինի այի մէվզըտէ թուրթմագ, Ազարեան մէքթէպի կիպի եինէ եիւքսէք պիր մէքթէպէ նայիլ օլմագ արզուլարընա մուվաֆագ օլամաեօրլար։

Արզու՝ չօգ չէյ տիմէք տիր, տիւնեատա հէր իշ՝ արզու իլէ պաշլար, մուվաֆագբյէթսիզլիք՝ ուֆագ պիր եանլըշտան իլէրի կէլիր։ Պիլէճիքլինին եէկեանէ արզուսը՝ մէքթէպճէ թէրագդը նօգթասը իսէ տէ, միլիյէթ նազարը նօգթասը տախի զալիպ տիր։ Պիլէճիք էրմէնի-գաթօլիք ճէմաաթը մէքթէպ իսթէր, եիւքսէք մէքթէպ իսթէր։ Էրմէնի-գաթօլիք մէքթէպի իսթէր։ Պու արզուլարընը իճրա իչին Վէնէտիկ Միաբանլարընա միւրաճաաթ իթմիշ, Բաթրիգխանէյէ տախի միւրաճաաթ վուգու պուլմըշ օլմազլէ պէրապէր, եինէ իպթիտայի պիր մէքթէպլէ գալմըշ տըր։

Եվվէթ, իպթիտայի մէքթէպ ճէմաաթըն քէնտի մէքթէպի տիր, եիւքսէք պինալար իչին թէմէլ, ալի մէքթէպլէր իչին՝ իպթիտայի մէքթէպ լազըմ տըր։ Լաքին եիւքսէք պիր մէքթէպէ մալիք օլմագ ճէմաաթըմըզը գուվվէյի մատիյէսինին մաֆէվզընտէ իսկ տէ, գուվվէյի մանէվիէսի մաֆէվզընտէ տէյիլ տիր։ Միլիյէթ նազարընա մէքթէպլէրէ չէվգ վէրէն Վէնէտիկ վէ Վիէննա թարիգաթլարըմըզ, միլէթիմիզ իչինտէ, Բաթրիգխանէմիզ տախիլինտէ պիր Ուսումնական Խորհուրդ օլմատըզը իչին, իճապ իտէն մահէլլէրէ կէրէք մուալիմլէր եէթիշտիրմէք, կէրէք մէքթէպլէր աչմագ վէ կէրէք պու մագսէտ մուվաֆագ օլմագ իւզրէ չիրքէթը խայրիյլէր թէչքիլ իթմէք՝ ճէմաաթըմըզ սէրվէթ սահիպլէրինին խաթրընտան պիլէ կէչմէտիկի կիպի, մէքթէպլէրիմիզ տախի տիւշինիլմէեօր, վէ բահրիգանէ տէ, մէրիսասախանէլէր տէ ալէքիլլի հալ կէչինմէքտէն մատտա պաշգա չարէ պուլամաեօրլար. մէքթէպ իչի իչին թէչէսիս օլընմըշ օլան Մխիթարեան թարիգաթլարընընը ֆաալիյէթինտէն ճէմաաթ իսթիֆատէ իտէմեօր։ Ինչալան Բաթրիկի ճէտիտիմիզ սայէսինտէ մէքթէպլէրիմիզ տէ հիւանի ինթիզամա մուվաֆագ օլուրլար։ Եօգսա մէքեաթիպը էճնէպկյէ վէ սարբէյէ ինզբյատ իթմէյէ մէճպուրիյէթ հասըլ օլաճաղը տէրքեար տըր։ Պու ընսէ, միլիյէթիմիզին մահվընա սէպէպ օլաճաղը միւսթաղնիի պէեան տըր։

Իշմէ պու պահսլար իլէ Պիլէճիյէ ավտէթ իթտիք. ֆէրտասը սապահ Իզմիտ տօղրու հարէքէթ իթտիմ։

Հ. Կ.

ԳՐԱԿԱՆ ԶԲՕՍԱՆՔ ԵՒ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ

1. Ազգ ու երկիր չեն օգտըիր ամբոխամոլ կեանքերէն,
Դեւք դըժոխոց զանոնք ի սպառ անարգանօք կը գերեն։

2. Որք յոռեգոյն ճամբաներէ դիւցազնօրէն ետ դարձան,
Արժանի են ունենալու իրենց չըքեղ մատնարձան։

3. Որք սիրազեղ ծառայութեամբ դաշտերն հոգւոց կը հերկեն,
Պէտք չէ՛ որ միշտ հոս ընդունին պտուղ մ'իրենց վեհ երկէն։

4. Ով որ օտնի անվերջ Բարեաց յոյս և հաւատք հաստատուն,
Աղքատութեան մէջն իսկ յետին՝ է բաղմաճոխ մեծատուն։

5. Անտանելի, են ինձ անոնք որ սընապարծ ճուռոմեն,
Թէպէտ լինի ձեռին դիպլոն վրկայական Հրոռմէն։

6. Մի՛ չուտ ըներ խորհրդակից քեզ անծանօթ անհատներ,
Եւ դու այլոց վըստահութիւնն եղեռնաբար մի՛ մատներ։

7. Որք այլոց դէմ յաջ ու ձախ կ'արձակեն եպիրանք,
Զեն ընդունիր որ դիտուին իրենց աչաց իսկ գերանք։

8. Կեանք զոհելո՞ւ չատախօսեն... խընդրէ՛ արեան մի կաթիլ։
Եւ այդ քա՞ջեր տժգոյն յանկարծ՝ չուտ կ'ըսկըսին շըփոթիլ։

9. Որչափ և գիւտք հրաշաբուխաստ օր ըստ օրէ հընարին,
Միշտ հարկաւոր են մեր սրտից անոյշ չեշտեր քընարին։

10. Վեհ գիտութիւնք միտքը մարդոց մղեն յառաջ և հեռո՛ւն,
Բայց քերթողն է որ կը խօսի մեր դիւրազգած սրտերուն։

Ն. Յ. Վ. Փ.

ԱԶԳԱՅԻՆ

Շու սրբատա, Կ-Բաթրիկիմիզ էֆ.ենին, ահվալը միլիյէմիզի եագընէն թէագիգ վէ միւթալէա իլէ մէշղուլ օլմագտա պուլունմասը, վէ անճագ գավի պիր զէմինի մուամէլաթ թէսարիք իթմէքտէ օլմասը հասէպիլէ, հէնուզ չայեանը տիգգաթ վէ էհէմմիյէթ պիր չէյլէր եարըլամասը, վէ տահա պիր միւտտէթ պէօյիւք վէ մուհիմմ սէմէրէլէր պէքլէնէմէեէճէկի թապիի տիր։ Ֆիլվագը Կ-Բաթրիգիք իտարէսի, սօն սէնէլէրին կիտիշ վէ ահվալը մալիւմէսի հասէպիլէ էսասէն իսլահաթա, խուսուսա գուվվէյի մալիյէսի պիր հալը ինթիզամա վազ օլունմահա, վէ միւէսսիսաթը միլիյէմիզ իլէ թաշրալարընն ահվալը միւխթէլիֆէսի՝ էսասի վէ իգթիսատի թէտպիրլերէ միւհթաճ օլտուզընտան, պունլարընն գուվվէյատն ֆիիլէ կէլմէսի, պիր գաչ հաֆթալըգ, պիր գաչ այրըգ իշ տէյիլ տիր։ Ահվալը մալիւմէ գարշըսընտա էն ճէսուր քիմսէլէրին պիլէ տիւշարը եէյիս օլմասը գապլի իքէն, էօմրիւնիւ, էն պէօյիւք միւշքիլաթ իչինտէ կէչիրմիշ, էն աղըր մէսէլէլերի, սէպաթ վէ մէթանէթլէ հալ իթմիշ վէ նիչէ նիչէ միւշքիլ խըտմէթլերի մուվաֆագըյէթլէ պաշա չըգարմըշ օլան Թերզեան Կ-Բաթրիգ էֆ.ենին, եէնի մէմուրիյէթինին տէրքեար օլան միւշքիլաթընը տա տէֆ ու իզալէյէ մուվաֆագ օլաճաղընա էմինիզ։ Պու մագսէտլէ, միւշարիլէյինին կէճէ կիւնտիւզ սարքը զիհին վէ զայրէթ իթմէքտէ օլտուղը վէ իճապ իտէնլէր իլէ մուխապէրաթտա պուլունընըզը։ Վէ էն պաշլըճա արզուսը վէ զայրէթի՝ իտարէնին մալիէ ճիհէթինի իսլահ իթմէքտէն վէ թահթը ինթիզամ վէ թէէմինէ ալմազտան իպարէթ օլտուղը իշիտիլիեօր։

Պիր թարաֆտան տա Նիզամնամէի միլլինին թէագիգաթընա, Եպիսկոպոսալ իլէ Երեսփոխանական գօմիսիօն թարաֆընտան տէվամ օլունուեօր։ Իշիթտիկիմիզէ կէօրէ, պու միւխթէլիֆ հէյէթէ պիր գաչ տէֆա ճէթիմա իթմիշ, վէ կէրչի պաղը մատտէլէր հագգընտա միւշքիլաթա թէսատիֆ օլունարագ, թարաֆէյն պէյնինտէ իխթիլաֆ զուհուրա կէլմիշ իսէ տէ, զանն իտէրսէք, իշպու մէսէլէ հագգընտա հիւքմ իտէն էֆքեարը միւսալէմէթճուեանէ, օ միւշքիլաթ վէ իխթիլաֆը իզալէյէ մուվաֆագ օլաճադ տըր։ Պիզճէ, պիւթիւն ահքեամը մուհիմմէսի սրբասընտա, Նիզամնամէտէ միւսէրրահ օլան իեանէի միլլիյէ գարարը հարֆիէն իճրա օլունուրսա, վէ Կ-Բաթրիգ էֆ.ենին, Երեսփ. ժողովին սօն իճթիմաընա իրատ իյլէտիկի նութգտա տէրմիեան իթտիկի ճէմիյէթը խայրիէ թէշքիլ իտիլիրսէ։ Իշմէ օլ վագբթ Կ-Բաթրիգ էֆ.յէ միլլէթճէ ճիտտէն պէօյիւք պիր եարտըմ իտիլմիշ օլուր, վէ Կ-Բաթրիգիլիկն իտարէսի թահթը ինզիպաթ վէ ինթիզամա ալընը։ — Պու սէպէպլէ Նիզամնամէի Միլլինին պիր ան էվվէլ թէտզիգ վէ թաստիգիյէ մէվզբի թաթպիգ վազընը։ Վէ մէզքիւր ճէմիյէթի խաբրի-

՝ Եվ ինչպես ասացի՝ Ամերիկայի Ազգային Գրադարանի հանդիսությունն էր։ Ամերիկայի գրադարանավարների ասոցիացիայի նախագահ Ջոն Ֆեյրչայլդ Ֆեյրչայլդ Ֆեյրչայլդ

ՎՈՒՆԿՈՎՈՒ ՏՎՅՎԿ

Ամենայն ինչ, որ ունի Օսմանլի կայսրությունը, ենթակա է ոչնչացման։